

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В СУЧАСНІЙ НАВЧАЛЬНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ЛЕКСИКОГРАФІЇ

У сучасному світі англійська лексикографія вважається найрозвиненішою, завдяки давнім традиціям, багатовіковій історії, масштабності завдань, викликам як з боку суспільства, так і окремих груп користувачів, довершеності, підходам до укладання творів, новітнім технікам і прийомам, які постійно розвиваються та вдосконалюються, відбору та опису матеріалу, яскравій переконливій джерельній базі, що у свою чергу проявляється в надзвичайно різноманітній типології, різножанровості праць, інноваційних складових, організації, наявності словників для широкої аудиторії тощо.

Мета дослідження полягає в аналізі тенденцій у сучасній навчальній англійській лексикографії, виявленні інноваційних елементів, які роблять англійське словникарство лідером у світовому просторі.

Ще в 1986 році відомий британський лексикограф Т. МакАртур у своїй книзі «Worlds of Reference» передбачив перехід лексикографії в ширшу галузь знань – reference science [3].

У ХХ і ХХІ століттях завдяки екстралінгвістичним факторам: стрімкому розвитку науки, техніки та культури, сучасним новим міжнародним формам співробітництва – в англійському словникарстві простежуються дві основні тенденції: по-перше, це представлення будь-якої інформації в лексикографічному форматі, тому що він виявився найоптимальнішим і найзручнішим для організації й опису фактів будь-якої галузі знань, а по-друге, розквіт, а отже, й поява великої кількості різноманітних спеціальних словників, перш за все термінологічних.

Сучасне англійське прикладне, а отже, й навчальне словникарство набуває нових рис, а саме:

- у словниках більше уваги приділяється культурологічній складовій;
- відбувається інтеграція лексикографічних форм (тлумачного словника й тезауруса, тлумачного й частотного словників);
- до друкованих праць додаються компакт-диски (найчастіше, із інтерактивними завданнями та ін.);
- до творів вводяться нові граматичні довідники, а також граматики для різних груп користувачів початкового, проміжного та ін. рівнів навчання у додатковому томі;
- навчальні словники супроводжуються зошитами із вправами на активізацію лексичного матеріалу [1, с. 110–111].

Успішне навчання іноземних мов неможливе без таких словників: *Longman Dictionary of Contemporary English: the Living Dictionary with Longman Writing Assistant*. L., 2005; *Longman Essential Activator*. L., 2004; лінгвокраїнознавчих: *Dictionary of the English Language and Culture*. Harlow, 1993; *Oxford Guide to British and American Culture for Learners of English* / ed. J. Crowther. Oxford, 1999; нових слів: Knowles E., Elliott J. *The Oxford Dictionary of New Words*. N. Y., 1997; прислів'їв: Knowles E. *Little Oxford Dictionary of Proverbs*. Oxford, 2009; синонімів і антонімів: *Chambers Dictionary of Synonyms and Antonyms*. L., 1998; *Collins English Dictionary and Thesaurus*. Glasgow, 2003; словосполучень: *Oxford Collocations Dictionary*. Oxford, 2009 etc.

Якщо проаналізувати один із найавторитетніших словників - «*Longman Dictionary of Contemporary English*» [2] – з погляду переваг саме в навчальному аспекті, можна зробити наступні висновки.

Мегаструктура зазначеної словникарської праці (четверте видання 2005 р.) складається зі 1) вступної частини, що включає передмову, вступ (характер словника, наукові засади та будову його словникових статей), 2) умовних скорочень та їх пояснень, 3) корпусу (власне словника) тощо. У зазначеному словнику пропонується вимова, визначення, приклади, граматичні особливості, словосполучення, ідіоми/сталі вирази, фразові дієслова, частотність, відмінність американського варіанту від британського, стилістична віднесеність, до якої частини мови належить слово (морфологічна характеристика), сполучуваність, синоніми, антоніми, складні слова, похідні слова

Макроструктура «*Longman Dictionary of Contemporary English*» налічує 56 тисяч реєстрових одиниць, що охоплюють наукові, технічні, економічні та комп'ютерні терміни, літературні слова, розмовні та сталі вирази, два варіанти англійської мови тощо.

Мікроструктура «*Longman Dictionary of Contemporary English*» – це організація словникової статті, яка представляє такі дані: правильні правопис та вимову, граматичні характеристики, включаючи віднесення до частини мови кожного введеного слова, якщо це іменник – тоді мова йде про злічувайість / незлічуваність, для дієслова – це перехідність/неперехідність та особливі форми (*irregular grammatical forms*), визначення, сучасне вживання, ілюстративні приклади, похідні, фразеологізми, інколи – синоніми та антоніми.

Особливо треба звернути увагу на такі структурні елементи зазначеного словника, як наявність граматичного довідника (*Language notes*): *articles, modal verbs, phrasal verbs, idioms, writing, linking ideas, pragmatics, collocations*; включення граматичних правил в текст словника (*grammar*); представлення лексики певної тематики за допомогою ілюстрацій (*full-page illustrations*): *bedroom, car, cleaning, country, where to eat, environmental problems etc.*; таблиць (*tables*): *numbers, weights and measures, word formation, irregular verbs, geographical names, Longman defining vocabulary etc.*;

наведення синонімів (word focus boxes); пояснення складних у використанні слів (word choice boxes). До переваг цього словника також належить поліграфічне оформлення, обробка матеріалу, представлення найповнішої інформації про слово, склад і систему мови тощо. Крім того, до словника додаються два компакт-диски, на одному з яких представлений повний текст словника, а на другому – інтерактивні завдання, ілюстративний матеріал, планування уроків для викладача тощо. Всі ці прийоми допомагають під час навчання досягти кращого результату, мотивувати студентів тощо.

В середині ХХ – початку ХХІ століть з'являються якісно нові лексикографічні форми: спочатку словники на компакт-дисках: *Oxford Study CD-ROM. Oxford, 2006*; *Cambridge International Dictionary of English on CD-ROM. Cambridge, 2000*; *COBUILD Student's Dictionary on CD-ROM. Glasgow, 2004*; *Collins COBUILD Dictionary of Collocations on CD-ROM. Glasgow, 1995*; *Merriam-Webster Medical Dictionary bundled with CD-ROM. Springfield, 1998*; Інтернет лексикографія: *www.dictionary.com*; мультимедійні продукти тощо.

Отже, сучасний стан англійської національної лексикографії характеризується появою великої кількості лінгвістичних і енциклопедичних довідників для загальних і спеціальних цілей, різножанрових словникарських творів тощо. Характерні особливості сучасної англійської навчальної лексикографії полягають у детальному представленні культурологічної складової; інтеграції лексикографічних форм, додаванні до друкованих праць компакт-дисків (найчастіше, із інтерактивними завданнями та ін.); нових граматичних довідників, а також граматики для різних груп користувачів, супроводі словників зошитами з вправами на активізацію лексичного матеріалу тощо

Література

1. Карпова О. М. Английская лексикография : учеб. пособие для студентов филологических факультетов высших учебных заведений. М. : Академия, 2010. 176 с.
2. Longman Dictionary of Contemporary English: the Living Dictionary with Longman Writing Assistant. L., 2005. 1950 p.
3. McArthur Th. Worlds of Reference. Cambridge, 1986. 224 p.